

ಪದ್ಯ ಪಾಠ - 1

ಬಲಿಯನಿತ್ತೊಡೆ ಮುನಿವೆಂ (ಹಳಗನ್ನಡ ಪದ್ಯ)

ಆಕರ ಕೃತಿ :- ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ

ಕವಿ :- ಶ್ರೀ ಜನ್ನ

ಸಂಪಾದಕರು :- ಶ್ರೀ ತೆಕ್ಕಂಜೆ ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ

ಕವಿ ಪರಿಚಯ :- ಶ್ರೀ ಜನ್ನ ಅವರು ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು 13 ನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಹಳೇಬೀಡು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಶಂಕರ, ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು ಗಂಗಾದೇವಿ, ಇವರು ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ, ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ, ಅನುಭವ ಮುಕುರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಯುತರಿಗೆ ಹೊಯ್ಸಳ ಬಲ್ಲಾಳ ಅವರು 'ಕವಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಜೈನ ಧರ್ಮದ ತಿರುಳಾದ ಅಹಿಂಸೆಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಾರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ' ಎಂಬ ಪುಟ್ಟ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬಹುಸುಂದರವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಭಾಗದ ಪದ ವಿಂಗಡಣೆ ಮತ್ತು ಸಾರಾಂಶ

ಆನ್ (ನಾನು) + ಅಭಯರುಚಿಕುಮಾರನೆ ಈ ನೆಗಲ್ಲಿದ್ (ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದ) ಅಭಯಮತಿಯುಮ್ + ಈ ಅಕ್ಕನೆ (ಸಹೋದರಳೆ) ದಲ್ (ಅಲ್ಲವೇ) ನಾನಾ ವಿಧ ಕರ್ಮದಿನ್ (ಕರ್ಮಗಳಿಂದ) + ಇನ್ನೇನಂ (ಇನ್ನು ಏನನ್ನು) ನೀನ್ (ನೀನು) ಕೇಳ್ಳೆ (ಕೇಳುವೆ) ಮಾರಿದತ್ತ ನೃಪೇಂದ್ರಾ (ನೃಪ + ಇಂದ್ರಾ = ಗುಣ ಸಂಧಿ = ರಾಜಾಧಿರಾಜ)

ಅಭಯರುಚಿಯು "ಮಾರಿದತ್ತ ದೊರೆಯೆ, ನಾನು ಅಭಯರುಚಿ ಕುಮಾರನು ಈಕೆಯು ಅಭಯಮತಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದ ನನ್ನ ಸಹೋದರಿ. ನಾವು ಮಾಡಿದ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಕರ್ಮದಿಂದ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರುವೆವು. ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನು ಏನನ್ನು ನೀನು ಕೇಳುವೆ?" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಗುರುವು + ಇಂದು ಬೆಸಸೆ (ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲು) ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬರುತಿರೆ ಪಿಡಿತಂದರ್ (ಹಿಡಿದು ತಂದರು) + ಎಮ್ಮನ್ (ನಮ್ಮನ್ನು) + ಆ ದೆಸೆಗೆ (ಬಗ್ಗೆ) ಭಯಂ (ಭಯವು) ಪುರುಳಿಲ್ಲ (ಸ್ವಲ್ಪವು ಇಲ್ಲ) ನಿನ್ನ ಕೇಡಂ (ನಾಶವನ್ನು) ಪರಿವೀಕ್ಷಿಸಿ (ಆಲೋಚಿಸಿ ನೋಡಿ) ಕರುಣದಿಂದೆ (ಕರುಣೆಯಿಂದ) ತಲ್ಲಣಿಸಿದಪೆಂ (ತಳಮಗಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆನು)

ಅಭಯರುಚಿ ಕುಮಾರನು ಮಾರಿದತ್ತನಿಗೆ "ಇಂದು ನಾವು ಗುರುವಿನ ಆದೇಶದಂತೆ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದರು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಭಯವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಕೇಡನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿ ಕರುಣೆಯಿಂದ ತಳಮಗಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆನು" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಸಂಕಲ್ಪಹಿಂಸೆ (ಭಾವನಾ ಹಿಂಸೆ / ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಹಿಂಸೆ) + ಒಂದರೊಳ್ (ಒಂದರಲ್ಲಿ) ಆಂ (ನಾನು) ಕಂಡೆಂ (ಕಂಡೆನು) ಭವದ (ಪುನರ್ಜನ್ಮದ / ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ) ದುಃಖಮ್ (ದುಃಖವನ್ನು) + ಉಂಡೆಂ (ಉಂಡೆನು) ನೀನ್ (ನೀನು) ನಿಃಶಂಕತೆಯಿನ್ (ಭಯವಿಲ್ಲದೆ) + ಇನಿತು (ಇಷ್ಟು) ದೇಹಿಗಳಂ (ಜೀವಿಗಳನ್ನು) ಕೊಂದಪೆ (ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರುವೆ) ನರಕದೊಳ್ (ನರಕದಲ್ಲಿ) ನಿವಾರಣೆವಡೆವಯ್ (ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ)

ಅಭಯರುಚಿ ಕುಮಾರನು ಮಾರಿದತ್ತನಿಗೆ "ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಹಿಂಸೆಯ ಆಲೋಚನೆ ಒಂದರಿಂದಲೇ ನಾವು ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದೆವು. ನೀನು ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಇಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರುವೆ. ಈ ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ನರಕದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಎಂಬ ನುಡಿ ನೆರೆದ (ಸೇರಿದ) ಜೀವಕದಂಬಂಗಳೆ (ಜೀವ ಸಮೂಹಗಳಿಗೆ) + ಅಭಯಮ್ (ಅಭಯ) + ಎಂಬ ಡಂಗುರದವೊಲ್ (ಡಂಗುರದಂತೆ) + ಒಪ್ಪಂಬಡೆಯೆ (ಒಪ್ಪಂ + ಪಡೆಯೆ - ಆದೇಶ ಸಂಧಿ = ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು) ಮಾರಿದತ್ತ ನೃಪಂ (ದೊರೆಯು) ಬಿಲ್ಲುಂ ಬೆರಗುಮಾದನ್ (ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚಿಕಿತನಾಗಿ) + ಉದ್ದೇಗಪರಂ (ಉದ್ದೇಗಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದನು)

ಅಭಯರುಚಿ ಕುಮಾರನು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜೀವ ಸಮೂಹಗಳಿಗೆ ಅಭಯವೋ ಎಂಬ ಡಂಗುರದಂತೆ ಸಮ್ಮತಿ ಪಡೆಯಿತು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾರಿದತ್ತನು ಅಶ್ಚರ್ಯಚಿಕಿತನಾಗಿ ಉದ್ದೇಗಗೊಂಡನು

ಆ ಚಂಡಮಾರಿ ಲೋಚನಗೋಚರತನುವಾಗಿ (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾಗಿ) ಕುವರನಂ (ಕುಮಾರನನ್ನು) ಬಂದಿಸಿ (ವಂದಿಸಿ) ನೀನ್ (ನೀನು) + ಆಚಾರ್ಯನ್ (ಗುರುವು) + ಎಂದು + ಇಂತಿರೆ (ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ) ಸೂಚಿಸಿದಳ್ (ಹೇಳಿದಳು) ನೆರೆದ (ಸೇರಿದ) ಜಾತ್ರೆ (ಜಾತ್ರೆಯ ಜನಗಳು) ನೆರೆ (ಚೆನ್ನಾಗಿ) ಕೇಳಿನೆಗಂ (ಕೇಳುವಂತೆ)

ಆಗ ಚಂಡಮಾರಿಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾಗಿ ಅಭಯರುಚಿ ಕುಮಾರನಿಗೆ “ನೀನು ಆಚಾರ್ಯನು” ಎಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಜಾತ್ರೆಯ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳುವಂತೆ ಹೀಗೆಂದು ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದಳು.

ಪ್ರಜೆಯೆಲ್ಲಂ (ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ) ಜಲ (ನೀರು) ಗಂಧ ಸ್ವಜ (ಹೂಮಾಲೆ) ತಂಡುಲ (ಅಕ್ಕಿ) ಧೂಪ ದೀಪ ಚರು (ನೈವೇದ್ಯ) ತಾಂಬೂಲ ಪ್ರಜದಿಂದ (ಸಮೂಹದಿಂದ) ಪೂಜಿಸುವುದು ಜೀವಜಾತದಿಂದ (ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ) + ಎನಗೆ (ನನಗೆ) ಬಲಿಯನ್ (ಬಲಿಯನ್ನು) + ಇತ್ತೊಡೆ (ಕೊಟ್ಟರೆ) ಮುನಿವೆಂ (ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವೆನು)

ಚಂಡಮಾರಿಯು ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಜನ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ “ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ನೀರು, ಗಂಧ, ಹೂಮಾಲೆ, ಅಕ್ಷತೆ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಹವಿಸ್ಸು, ತಾಂಬೂಲಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವುದು. ನನಗೆ ಜೀವವುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಎಂದು ತಿರೋಹಿತಿಯಾದೊಡೆ (ಮಾಯವಾದಾಗ) ತಂದಿರಿಸಿದ (ಕರೆತಂದಿರುವ) ಜೀವರಾಶಿಯಂ (ಜೀವಿಗಳನ್ನು) ಬಿಡಿಸಿ (ಬಿಟ್ಟು) ಜನಾನಂದನರಂ (ಜನರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದವರನ್ನು) ತನ್ನ + ಅನುಜೆಯ (ತನ್ನ ತಂಗಿಯ) ನಂದನರಂ (ಮಕ್ಕಳನ್ನು) ಮಾರಿದತ್ತ ವಿಭು (ದೊರೆ) ಲಾಲಿಸಿದಂ (ಮುದ್ದಿಸಿದನು)

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಚಂಡಮಾರಿಯು ಮಾಯವಾದಳು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಬಲಿಗಾಗಿ ತಂದು ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಜೀವರಾಶಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಜನರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದವರನ್ನು, ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾರಿದತ್ತ ರಾಜನು ಮುದ್ದಿಸಿದನು.

ಗುಡುಗುಡನೆ ಸುರಿವ ಕಣ್ಣಿನಿ (ಕಣ್ + ಪನಿ - ಆದೇಶ ಸಂಧಿ = ಕಣ್ಣೀರು) + ಒಡವಂದ (ಒಡನೆ ಬಂದ) + ಅಶುಭಕ್ಕೆ (ಪಾಪಕ್ಕೆ) ಮಂಗಲಸ್ನಾನಮನಂದು (ಮಂಗಲಸ್ನಾನವೋ ಎಂಬಂತೆ) + ಒಡರಿಸೆ (ಆಗಲು) ಸೋದರಶಿಶುಗಳನ್ (ಸೋದರಿಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು) + ಒಡಲೋಳ್ (ದೇಹದಲ್ಲಿ) ಮಡಗುವಿನಮ್ (ಅಡಗಿಸುವಂತೆ) + ಅಪ್ಪಿ (ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು) ಬೆಚ್ಚನೆ ಸುಯ್ದಂ (ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟನು)

ಮಾರಿದತ್ತನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಪಟಪಟನೆ ಸುರಿದ ಕಣ್ಣೀರು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಸ್ನಾನವೋ ಎಂಬಂತೆ ಆಗಲು, ತನ್ನ ಸೋದರಮಕ್ಕಳನ್ನು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸುವಂತೆ ಅಪ್ಪಿ ಬೆಚ್ಚನೆಯ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟನು.

ತಾನ್ (ತಾನು) ಅಂದುವರೆಗಮ್ (ಅದುವರೆವಿಗೂ) + ಒದವಿಸಿದ (ಮಾಡಿದ) + ಏನಂಗಳ್ಳಿ (ಪಾಪಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ) + ಅಳ್ಳಿ (ಹೆದರಿ) ಕುಸುಮದತ್ತನೆಗೆ (ಕುಸುಮದತ್ತನಿಗೆ) ಧರಿತ್ರೀನಾಥಪದವಿಯಂ (ರಾಜಪದವಿಯನ್ನು) ಕೊಟ್ಟು ಆ ನರಪತಿ (ರಾಜನು) ಬಳಿಕ ದೀಕ್ಷೆಯಂ (ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು / ವ್ರತವನ್ನು) ಕೈಕೊಂಡಂ (ಕೈಗೊಂಡನು)

ಆ ದೊರೆ ಮಾರಿದತ್ತನು ತಾನು ಅದುವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು, ಕುಸುಮದತ್ತನಿಗೆ ರಾಜಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಬಳಿಕ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು.

ಕೆಲಕಾಲಮ್ (ಕೆಲಕಾಲ) + ಉಗ್ರತಪಮಂ (ಉಗ್ರತಪಸ್ಸನ್ನು) ಸಲಿಸಿ (ಮಾಡಿ) ಸಮಾಧಿಯೊಳೆ (ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ) ಮುಡಿಪಿ (ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ) ಮೂರನೆಯ ದಿವಂ (ಮೂರನೆಯ ಸ್ವರ್ಗವು) ನೆಲೆಯಾಗೆ (ಸಿಗಲಾಗಿ) ಮಾರಿದತ್ತಂ (ಮಾರಿದತ್ತನು) ಕಲಿಯಂ (ಕಲಿದೇವನನ್ನು) ಮೂದಲಿಸಿದಂತೆ (ಮೂದಲಿಸುವಂತೆ) ದೇವನೆ (ದೇವನೇ) ಆದಂ (ಆದನು)

ದೀಕ್ಷಾಬದ್ಧನಾದ ಮಾರಿದತ್ತನು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆನಂತರ ಅವನು ಮಾಡಿದ ತಪದ ಫಲವಾಗಿ ಮೂರನೆಯ ಸ್ವರ್ಗವು (ಸನತ್ಕುಮಾರ ಸ್ವರ್ಗವು) ದೊರಕಿ, ಕಲಿದೇವನನ್ನು ಮೂದಲಿಸುವಂತೆ ದೇವನೇ ಆದನು.

ಸೂಚನೆ :- ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ಹನ್ನೆರಡು ಬಗೆಯ ಸ್ವರ್ಗಗಳಿವೆ. 1. ಸೌಧರ್ಮ, 2. ಈಶಾನ, 3. ಸನತ್ಕುಮಾರ, 4. ಮಾಹೇಂದ್ರ, 5. ಬ್ರಹ್ಮ, 6. ಲಾಂತವ, 7. ಮಾಹಾಶುಕ್ರ, 8. ಸಹಸ್ರಾರ, 9. ಆನತ, 10. ಪ್ರಾಣತ, 11. ಆರಣ, 12. ಅಚ್ಯುತ